ARHITEKTA INDRIĶA BLANKENBURGA (1887–1944) DZIMTA UN PROJEKTI LAIKMETU GRIEŽOS

MĀRIS ZVAIGZNE*

Rīgas Valsts vācu ģimnāzija

ALĪDA ZIGMUNDE, ILZE GUDRO

Rīgas Tehniskā universitāte

Kopsavilkums. Arhitekts Indriķis Blankenburgs (1887–1944), Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Arhitektūras nodaļas absolvents (1913), ir viens no pazīstamākajiem skolu ēku projektētājiem Latvijā starpkaru laikā. Vairums no viņa vairāk nekā 30 projektēto skolu un citu celtnu joprojām tiek izmantotas arhitekta sākotnēji paredzētajiem mērķiem. Izmantojot Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumentus un bibliotēku krājumus, rakstā izsekots Blankenburgu dzimtai, kā arī ieskicēts I. Blankenburga devums skolu arhitektūrā, sastādīts arhitekta projektēto skolu saraksts.

Atslēgas vārdi: Indriķis Blankenburgs, Blankenburgu dzimta, skolu projekti.

Ievads

2017. gada 7. aprīlī Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā (RVVĢ) notika zinātniski praktiska konference «Skolu arhitektam Indriķim Blankenburgam – 130». Atzīmējot Rīgas Politehniskā institūta absolventa, latviešu arhitekta jubileju, tika pārskatīts viņa veikums un dzīvesdarbība. Izpētot viņa dzīves mazāk zināmās lappuses, raksta autori konferencē referēja par arhitektu Indriķi Blankenburgu. Pētījums veikts, analizējot Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumentus, Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas muzeja un Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumu, tostarp rakstus periodikā.

Arhitekta Indriķa Blankenburga dzimtas izpēte veikta pirmo reizi, iegūstot informāciju gan par vecākiem, gan māsu un brāļiem. Blankenburgu dzimtas stāstā daudz līdzīga ar citu latviešu ģimeņu likteņgaitām – izsūtīšana uz Sibīriju padomju varas gados, emigrācija Otrā

* Korespondējošais autors.
E-pasts: maris_zvaigzne@inbox.lv

pasaules kara beigās, jaunas dzīves sākums svešumā. Arhitekta ēku projekti glabājas Latvijas Valsts vēstures arhīvā, fotogrāfijas apskatāmas gan skolās, gan bibliotēkās un muzejos. I. Blankenburga projektētās ēkas joprojām kalpo Latvijai un tās ļaudīm, ir apskatāmas visos Latvijas kultūrvēsturiskajos novados – Kurzemē, Latgalē, Vidzemē un Zemgalē.

Blankenburgu dzimta

Blankenburgu dzimtas saknes meklējamas Liepājā un Vircavā. Domājams, ka arī Indriķa Blankenburga tēva, 1852. gada 8. novembrī Vircavā dzimušā Jāņa Blankenburga, radnieki dzīvojuši Liepājā. Jānis Blankenburgs 19. gadsimta 70. gados apmetās uz dzīvi Rīgā, kur kopā ar sievu Katrīnu Blankenburgu, dzimušu Miķelsons, audzināja četrus bērnus – trīs dēlus un meitu. Jānis Blankenburgs bija amatnieks, strādāja par dzelzsgriezēju Baltijas vagonu fabrikā, vēlāk bija meistars vagonu fabrikā «Fēnikss» [1]. Viņš kopā ar ģimeni dzīvoja dažādās vietās Rīgā, kamēr sakrāja naudu un ieguva īpašumu Pļavas ielā 5 [2]. Jāņa dzīvesbiedre Katrīne devās mūžībā 20. gadsimta sākumā, Jānis – 1934. gada 25. aprīlī.

1. attēls. Arhitekta Indriķa Blankenburga tēvs Jānis Blankenburgs (ap 1927) [1].

Jāņa Blankenburga vecākais dēls Ferdinands Blankenburgs dzimis 1877. gada 13. aprīlī Rīgā un, tāpat kā tēvs, bija izvēlēties dzelzsgriezēja arodu. Pirmā dzīvesbiedre agri devās mūžībā, un F. Blankenburgs 1933. gadā apprecējās otrreiz ar Augusti Mekeniku [3]. Taču laulība ilga vien gadu, un viņš atkal kļuva par atraidni. 1941. gada jūnijā F. Blankenburgs tika deportēts uz Sibīriju, un 24. decembrī viņa dzīve aprāvās Molotovas apgabala Usoļlagā [4]. Ferdinanda Blankenburga 1906. gadā dzimušais dēls Arnolds Blankenburgs strādāja bankā un 1939. gadā kopā ar sievu Irmgardi un meitu Urzulu izceļoja uz Vāciju, jo sieva bija vācu tautības [5]. Ferdinanda Blankenburga meita Erna (1902–?) apprecējās ar Alfrēdu Otto (1902–1940) un Otrā pasaules kara beigās kopā ar meitu

Helēni un dēlu Periju devās bēgļu gaitās. Viņa darbojās Daugavas Vanadzū kopā Anglijā.

Otrais Jāņa Blankenburga dēls Arturs Blankenburgs dzimis 1881. gada 17. novembrī. Viņš strādāja par dzelzceļa tehniķi un savu ģimeni neizveidoja. Arī viņu skāra padomju varas represijas – 1941. gadā Arturu apcietināja, ieslodzīja Rīgas Centrālcietumā un jūnija beigās nogalināja [6]. Iemesls represijām pret Blankenburgu ģimeni, acīmredzot, bija nacionālais noskaņojums un turība – viņiem piederēja liels nams Pļavas ielā, netālu no Rīgas Sv. Pāvila baznīcas, kur Jāņa Blankenburga bērni bija kristīti un iesvētīti.

Trešais, jaunākais, dēls bija Indriķis Blankenburgs, kristīts ar diviem vārdiem – Indriķis Teodors, taču parasti otrais vārds dokumentos lietots netika. Viņš piedzima 1887. gada 7. aprīlī¹ un septiņu gadu vecumā sāka skolas gaitas. Vecāku dzīvesvietas maiņas dēļ Indriķis mācījās vairākās privātskolās Rīgā – Boša, Zemīša un Mīlmaņa, bet 1898. gadā iestājās Rīgas pilsētas reālskolā, kuras septīto klasi absolvēja 1905. gadā. Tajā laikā Indriķa vecākie brāļi bija jau pilngadīgi un paši sevi materiāli nodrošināja. Vecāki bija latvieši, bet Rīgā 19. gadsimta otrajā pusē «valdīja vācu gars un vācu kapitāls», tāpēc tēvs Jānis Blankenburgs pieslējās vāciešiem, tā nodrošinot sev eksistenci. Indriķa «tēvs, kurš materiāla ziņā bija no tiem stipri atkarīgs, arī saviem bērniem uzstādīja šo «vācietību» par ideālu, lai gan savā iekšējā pārliecībā nenieka nebija zaudējis no savas tautības sajūtas [7].» Indriķis Blankenburgs pārvaldīja dzimto latviešu, kā arī vācu un krievu valodu. Krievu valodā viņš mācījās reālskolā un studēja RPI.

Rīgas Politehniskajā institūtā I. Blankenburgs iestājās 1905. gadā. Viņš sāka studēt Inženieru nodaļā, bet studijas drīz bija jāpārtrauc, jo 1905. gada revolūcijas notikumu dēļ augstskolu uz laiku slēdza. 1906. gada pavasarī viņš kā brīvklauvētājs apmeklēja lekcijas Dancīgas Tehniskās augstskolas Inženieru nodaļā, bet rudenī turpināja studijas RPI Arhitektūras nodaļā. Inženiera arhitekta diplomu viņš ieguva 1913. gadā [8]. Jau studiju gados viņš sāka strādāt par praktikantu arhitektu Vanaga, Laubes un Nukšas birojā. Pēc studijām viņš strādāja par taksatoru apdrošināšanas biedrībā «Rossija». 1915. gada sākumā I. Blankenburgs devās uz Tulu Krievijā un strādāja par inženieri kara ēku un būvju remontdarbos.

Latvijā Indriķis Blankenburgs atgriezās 1920. gadā. No 1922. gada jūlija līdz 1924. gada augustam viņš strādāja par arhitektu Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrībā. 1924. gada 8. jūlijā Indriķis Blankenburgs sāka darbu Izglītības ministrijas Skolu departamenta Tehniskajā birojā (vēlāk Būvniecības birojā) ar algu Ls 230 mēnesī [10] un nostrādāja šajā amatā līdz 1938. gada 22. maijam, kad pēc paša vēlēšanās pārtrauca

¹ Rakstā datumi minēti pēc Gregora kalendāra jeb jaunā stila.

darba attiecības ar ministriju [11]. Biroja uzdevumos ietilpa vadīt skolu ēku projektēšanu un pārraudzīt to būvniecības darbus visā Latvijā. Pēc 1938. gada, acīmredzot, I. Blankenburgam bija privātprakse.

2. attēls. Indriķis Blankenburgs – studentu korporācijas «Talavija» krāsnesis. 20. gadsimta sākumā [9].

Būdams students, 1907. gadā I. Blankenburgs iestājās latviešu studentu korporācijā «Talavija» [12]. Draudzīgas attiecības viņam izveidojās ar RPI Komercijas nodaļas studentu Kārli Kurle-Kurli (1888–1928), kurš studijas nebeidza un vēlāk nopietni pievērsās glezniecībai. Pēc mākslinieka pāragrās nāves arhitekts I. Blankenburgs Meža kapos Rīgā uzcēla kopīgu pieminekli. Draudzīgas attiecības rīdziniekam Blankenburgam bija arī ar citiem talaviešiem, tostarp arhitektu, RPI absolventu (1916) Augustu Raisteru (1888–1967).

Augusts Raisters raksturojis savu amata brāli un vienaudzi Indriķi Blankenburgu kā nosvērtu, dziļi smalkjūtīgu, sirsnīgu godavīru. Abi pēdējo reizi tikās 1944. gada septembra vidū Blankenburgu mājā Rīgā, Pļavas ielā 5. Viņi abi bija ceļa jūtīs un cerēja vēl kādreiz tikties ārpus Latvijas. Augusts Raisters nonāca Vācijā, pēc tam ASV. Viņš 20. gadsimta 60. gados atcerējās, ka I. Blankenburgs bija sagatavojis ceļa somas un stāstījis, ka palikt Rīgā «negribot un arī nevarot, jo viņam radies komunistiski noskaņots nelabvēlis, viens no bijušiem sētniekiem, kas, komunistiem ienākot, centīšoties to sakompromitēt [13].» Viņš bija nodomājis Rīgu atstāt apmēram pēc nedēļas. Kāpēc rīdzinieks nedevās bēgļu gaitās paredzētajā laikā, nav zināms.

Arhitekts Indriķis Blankenburgs šķīrās no dzīves savā mājā 1944. gada 15. oktobrī² un, iespējams, ir apbedīts Meža kapos Rīgā, blakus māksliniekam Kārlim Kurlem-Kurlim. Savu ģimeni I. Blankenburgs nebija izveidojis. Tuvas un labas attiecības viņam bija gan ar brāļiem, gan ar māsu, bet mūža nogalē viņu līdzās vairs nebija.

Indriķa māsa Emelīne Blankenburgs bija Jāņa Blankenburga jaunākais bērns. Viņa dzimusi 1897. gada 7. septembrī un bija desmit gadus jaunāka par Indriķi, bet ar vecāko brāli Ferdinandu gadu starpība bija

² Pēc Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas ziņām, patieso datumu ir grūti noskaidrot.

vēl lielāka – 20 [14]. Emelīne strādāja par kancelejas darbinieci, kantonisti, vēlāk par ierēdni un apprecējās ar Iekšlietu ministrijas darbinieku Rūdolfu Vanušku (1897–1978), kurš Latvijas Universitātē bija studējis mežkopību. Otrā pasaules kara beigās Emelīne un Rūdolfs devās bēgļu gaitās. Viņa nezināja, ka brālis, piedzīvojot padomju armijas ienākšanu Rīgā, izdarījis pašnāvību, tāpēc Virtembergas latviešu laikrakstā «Dzimtene» 1945. gada oktobrī ievietoja sludinājumu, ka meklē brāli Indriķi [15]. Emelīne Vanuška pēc Otrā pasaules kara līdzās citiem latviešu bēgļiem dzīvoja Eslingenā, Vācijā, pēc dažiem gadiem nonāca Mineapolē, ASV, kur dzīvoja līdz 1990. gada 3. maijam [16]. Pēc nācēju Vanušku ģimenei nebija, tika uzturētas draudzīgas saites ar radiniekiem, tostarp brāļa Ferdinanda mazdēlu Periju Otto Austrālijā.

Emigrācijā dzīvojošie radinieki un paziņas apstiprinājumu par Indriķa Blankenburga došanos mūžībā guva tikai 1965. gadā, kad viņa laikabiedrs un korporācijas «Talavija» loceklis, latviešu arhitekts Augusts Raisters žurnālā «Architekts» publicēja kolēģim veltītu piemiņas rakstu [17]. Tiesa gan, informācija par I. Blankenburga un citu redzamu latviešu arhitektu došanos mūžībā bez norādes uz konkrētu datumu atrodama jau 1950. gadā tā paša žurnāla 1. decembra numurā [18]. Jāatzīmē, ka laikā, kad sākās aktīvāka Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas vēstures pētniecība, ģimnāzijas direktores vietniecei Zanei Jakovicai un sociālajai pedagoģei Intai Miezītei radās ideja par ievērojamā latviešu arhitekta kapa regulāru uzkopšanu. No 2010. gada divas reizes gadā, novembrī un maijā, viena ģimnāzijas klase dodas uz 2. Meža kapiem un sakopj I. Blankenburga kapavietu. Visbeidzot – 2013. gadā veiksmīgi tika pabeigti I. Blankenburga kapavietas restaurācijas darbi [19].

3. attēls. I. Blankenburga
un K. Kurles-Kurļa kaps
un pieminekļi pēc
restaurācijas 2. Meža kapos
2014. gada rudenī [20].

Indriķa Blankenburga veikums arhitektūrā

Blankenburgu dzimtas slavenākais pārstāvis arhitekts Indriķis Blankenburgs 20. gadsimta 20. un 30. gados projektējis vairāk nekā 40 skolu ēku un ir viens no pazīstamākajiem neatkarīgās Latvijas mācību iestāžu arhitektiem. Skolu muzeju biedrība 2017. gada sākumā sāka veidot sarakstu ar arhitekta projektētajām skolām, un tajā tika ierakstītas 29 skolas [21]. Gada laikā raksta autoriem izdevies sarakstu papildināt. 2018. gada maijā tajā ierakstītas 43 mācību iestādes, kuru ēkas vai to piebūves projektējis vai rekonstruējamās celtnes pārprojektējis I. Blankenburgs. Dažādi Latvijas preses izdevumi ir atspoguļojuši gandrīz visu I. Blankenburga projektēto skolu celtniecības darbus un mācību procesa sākumu. Arī Izglītība ministrija regulāri ziņoja par skolu celtniecības gaitu un aktualitātēm. Likumsakarīgi, ka šajos rakstos parādījās arī skolu projektētāja I. Blankenburga vārds [22]. Piemēram, 1933. gadā populārajā žurnālā «Atpūta» pievērsta uzmanība skolu celtniecībai Latvijā kopš 1927. gada. Visvairāk fotogrāfētas ir tieši I. Blankenburga projektētās skolu ēkas [23]. Informatīvi saturisks raksts ar plašu I. Blankenburga projektēto skolu ēku aprakstu 1935. gadā atrodams laikrakstā «Pēdējā Brīdī» [24].

4. attēls. Indriķis Blankenburgs
20. gadsimta 30. gadu sākumā [25].

Indriķa Blankenburga darbība plašāku rezonansi presē pirmo reizi ieguva 1923. gadā saistībā ar plāniem par Jaunburtnieku pagasta skolas celtniecību. Arhitekts esot operatīvi izstrādājis projektu [26]. Tomēr jaunā skola pagastā tika uzcelta tikai 1936. gadā pēc I. Blankenburga studiju biedra, RPI Arhitektūras nodaļas absolventa (1913), arhitekta Paula Kundziņa (1888–1983) projekta.

Indriķis Blankenburgs iegājis Latvijas arhitektūras vēsturē kā skolu arhitekts. Kā redzams raksta autoru veidotajā I. Blankenburga projektēto ēku sarakstā, gandrīz visas viņa projektēto skolu ēkas kalpo izglītībai joprojām. Mācību iestāžu projektos ir gan funkcionālisma, gan *art deco*

un neoklasicisma stils, kas monumentālajām ēkām piešķir reprezentatīvu izskatu. Arhitekta projektētās skolas (Cēsīs, Gulbenē, Ilūkstē, Ludzā, Rucavā, Rūjienā, Tukumā, Valkā, Zilupē) un banku ēkas veidotas simetriskās, stingri klasiskās formās ar orderu elementiem fasāžu apdarē. Skolās Dobelē, Mellužos, Smiltēnē vairāk jūtama lietišķa funkcionālisma izteiksme [27]. Bez tam skolu ēkās ir arhitektoniski akcentēta centrālā daļa, kuras augšējā stāvā atrodas zāle ar lielākām logailām (Dobelē, Ilūkstē, Mellužos, Rucavā, Smiltēnē, Zilupē u. c.) [28]. Rīdzinieka I. Blankenburga projektētās ēkas ir kļuvušas par pagastu, pilsētu atpazīstamības simboliem. Bet mūsdienu Aglonas katoļu ģimnāzijas ēka ir tikusi nodēvēta par «vienu no iespaidīgākajām vidusskolu³ ēkām Latvijā» [29]. Arhitekta I. Blankenburga izstrādātajos mācību iestāžu projektos fasādes ir veidotas klasiskās proporcijās, akcentējot vidusdaļu. Skolas arhitekts projektēja atbilstoši tā laika prasībām. Piemēram, toreizējā Rīgas II Valsts ģimnāzija Āgenskalna ielā 1931. gadā tika uzcelta kā vismodernākā Latvijas galvaspilsētā Rīgā. Tā izskata ziņā atšķīrās no citiem I. Blankenburga projektiem, bija sarkanu ķieģeļu ēka uz augsta, gaiši apmesta cokola [30]. Neapmestajam ķieģeļu mūrim kontrastā bija veidots apmestais pamatstāvs un dzegas [31]. Ģimnāziju paredzēja 330 skolēniem ar plašām, gaišām klasēm, plašiem koridoriem, fizikas, dabaszinātņu, ķīmijas un zīmēšanas kabinetiem, vingrošanas telpām, plašu aulu, dušām un ēdamistabu. Interesanti, ka gandrīz vienlaikus ar skolas ēku Āgenskalna ielā tapa apjomīgākais un arī starptautiskais projekts – Franču liceja ēkas projektēšana un celtniecība, kuras kopējās izmaksas pārsniedza Ls 400 000, no kuriem pusi sedza Latvijas valdība, pusi Latviešu-franču tuvināšanās biedrība un Francijas valdības pabalsti [32].

5. attēls. I. Blankenburga projektētās Rīgas II Valsts ģimnāzijas galvenā fasāde, projekts ar parakstu. 20. gadsimta 20. gadu beigas [33].

³ Dažādos laikos Aglonas ģimnāzijas nosaukums ir bijis atšķirīgs.

6. attēls. Skats uz Rīgas II Valsts ģimnāzijas galveno fasādi 20. gadsimta 30. gadu vidū [34].

Nereti izstrādātie skolu projekti izrādījās par dārgu, tāpēc tie netika realizēti un ēku projektēšanai izvēlējās citus arhitektus, tostarp Indriķi Blankenburgu, kuri projektēja lētākas celtnes. Pēc to izstrādes esot bijis vieglāk projektus apstiprināt dažādās instancēs. Par to bija uzzinājuši arī Jēkabpils pilsētas domes locekļi, kuri noraidīja inženiera Pētersona iesāktu projektu un vēlējās, lai I. Blankenburgs izstrādā pamatskolas projektu [35]. Jēkabpils pilsētas dome komandēja grāmatvedi Borodovski un skolotāju Jēkabu Driķi iepazīties ar I. Blankenburga projektēto Gulbenes Valsts komerc- un arodskolu, lai vēlreiz pārliecinātos, ka izvēle par labu arhitektam Blankenburgam ir bijusi pareiza.

7. attēls. I. Blankenburgs 20. gadsimta 30. gadu otrajā pusē [36].

Izstrādāt ideālus ēku projektus ne vienmēr izdevās arī I. Blankenburgam. Pasūtītāji arvien vēlējās lētākas un ērtākas ēkas, taču savi iebildumi dažreiz bija arī būvuzraugiem. Piemēram, 1929. gadā I. Blankenburga projektam Franču liecejam Rīgā, Valdemāra un Aristīda Briāna ielu stūrī, bija sīkas nepilnības – «dažu durvju vēršanas virzieni, koka konstrukcijas pārāk tuvu dūmvadiem, neērta ieeja katlu mājā», kuras projektētājs ēkas būves laikā novērsa [37].

Dažos gadījumos Latvijas arhitektu devums analizēts arī kritiskā gaismā. Piemēram, šo pieeju izmantojis arhitekts Jūlijs Lūsis (1894–1965) laikrakstā «Students» 1935. gadā, rakstot par Rīgas pilsētas Mākslas muzejā izvietoto 1. Latvijas arhitektūras izstādi. Sava tiesa kritikas veltīta arī I. Blankenburgam: «Īpaša trešās grupas pašķira ir tā saucamie idejiski «iesalušie», kuru pārstāvis ir I. Blankenburgs. Viņa darbi veidoti vājās klasiskās atskaņās, bet izteiksmē bāli, bez dzīvības, it kā putekļu pārklāti. Pateicoties iespējai daudz būvēt, I. Blankenburgs ir radījis latviešu skolu īstu «kroņa stilu». Ja skolu arhitektūras uzdevums būtu paust garīga sprieguma tukšumu, garlaicību un vienaldzību, tad Blankenburga skolu fasādes savu uzdevumu būtu veikušas tiešām spīdoši [38].»

Izvērtējot rīdzinieka I. Blankenburga veikumu no laika distances, 21. gadsimtā, jāsecina, ka viņš bija viens no redzamākajiem latviešu arhitektu funkcionālisma skolas pārstāvjiem. Vairākas viņa projektētās ēkas pretendē uz iekļaušanu starptautiskajā *DoCoMoMo* (*International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighborhoods of the Modern Movement*) Latvijas reģistrā [39]. Saskaņā ar speciālistu atzinumiem un vērtējumiem, šī tipa skolu ēkās nebija nekā lieka. Tās atbilda modernisma un lietišķuma principiem, kas atrada saskaņu ar izmantotajām neoklasicisma formām.

Ne visi I. Blankenburga izstrādātie projekti tika realizēti. Piemēram, Daugavpils pilsētas 4. pamatskolas projekta realizēšana vilcinājās tāpēc, ka aprēķinātās būvdarbu izmaksas – Ls 350 000 Daugavpils pilsētas valde vēlējās samazināt par Ls 40 000–50 000. Par taupību jauno ēku celtniecībā un naudas lietderīgu izmantošanu norādījumus bija devis arī Valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Tika nolemts, ka būvprojektā tiks izdarīti grozījumi, tā samazinot būvdarbu izmaksas. Bija paredzēts pamatskolas celtniecību Daugavpilī pabeigt 1941. gada rudenī [40]. Zināms, ka, mainoties varām, 1940. gada rudenī Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Tautas komisāru padome apstiprināja arhitekta A. Borbala izstrādāto minētās skolas projektu [41]. Pamatskolu pēc Blankenburga projekta neuzcēla arī Raunā, kuras pagasta padome 1938. gada 12. decembrī pieņēma lēmumu par jaunas skolas celtniecību pēc ugunsgrēka Raunas 2. pakāpes pamatskolas ēkā [42]. Mainījās

politiskā situācija, un vēlāk sākās Otrais pasaules karš, raunēnieši iztika bez jaunas skolas līdz pat 1956. gadam.

8. attēls. Valsts zemes bankas ēka Jelgavā. 20. gadsimta 30. gadi [43].

I. Blankenburgs ir projektējis arī banku ēkas Alūksnē, Jelgavā un Kuldīgā, izstrādājis projektu Latvijas Valsts vēstures arhīva piebūvei Slokas ielā Rīgā, Kristus Karaļa baznīcai Meža prospektā 86, Sarkandaugavā (kopā ar Kārli Reisonu) [44], projektējis dzīvojamās mājas Rīgā, Madonā u. c. Pēc viņa projekta 1924.–1925. gadā tika pārbūvēta Pāles Kalnakroga stadula – Pāles lauksaimniecības biedrības nams [45].

Indriķis Blankenburgs bija viens no Latvijas Arhitektu biedrības (1924), tagadējās Arhitektu savienības, dibinātājiem un vadītājiem (1929–1932). Par veikumu arhitektūrā viņš 1934. gadā tika apbalvots ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

I. Blankenburga Latvijā projektēto skolu ēku saraksts (pētniecības rezultāti 05.05.2018)

	Projektējamā ēka, uzcelšanas gads, adrese	Ēkas statuss 2018. gada 1. janvārī
1.	Dzelzavas sešķlasīgā pamatskola (sadarbībā ar arhitektu P. Kundziņu), 1921, Dzelzavas pagasts	Dzelzavas pamatskola
2.	Ļaudonas lauksaimniecības skola, 1923, (sadarbība ar arhitektu J. Orleānu), Ļaudonas pagasts	Izdegusi, ēka netiek izmantota
3.	Krustpils valsts pamatskola, 1924, Rīgas iela 192, Jēkabpils	Jēkabpils pamatskola

4.	Ilūkstes Valsts pamatskola, 1925–1927, Raiņa iela 49, Ilūkste	Ilūkstes novada 1. vidusskola
5.	Zilupes Valsts pamatskola, 1925, Skolas iela 1, Zilupe	Zilupes vidusskola
6.	Gulbenes Valsts komerc- un arodskola, 1927, Skolas iela 10, Gulbene	Gulbenes novada valsts ģimnāzija
7.	Ludzas Valsts vidusskola, 1927, Blaumaņa iela 4, Ludza	Ludzas pilsētas ģimnāzija
8.	Tukuma vidusskola, 1927–1936, Raiņa iela 3, Tukums,	Tukuma E. Birznieka-Upīša 1. pamatskola
9.	Rēzeknes Valsts komercskola, 1928, Atbrīvošanas aleja 71, Rēzekne	Ēka tika sagrauta uzlidojuma laikā 1944. gadā un nav atjaunota
10.	Rēzeknes valsts vidusskola un skolotāju institūts, Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne	Rēzeknes tehnoloģiju akadēmija
11.	Jelgavas kurlmēmo skola, 1928, Filozofu iela 50, Jelgava	Jelgavas 2. internātpamatskola
12.	Istras pamatskola, 1928, Vecslabada, Istras pagasts	Istras vidusskola
13.	Aglonas ģimnāzija, 1928–1939, A. Broka iela 6, Aglonas novads	Aglonas katoļu ģimnāzija
14.	Līvānu pamatskola, 1929, Domes iela 3, Līvāni	Līvānu inženiertehnoloģiju un inovāciju centrs
15.	Viļakas Valsts ģimnāzija, 1929–1931, Pils iela 11, Viļaka	Viļakas Valsts ģimnāzija
16.	Valmieras valsts kurlmēmo skola, 1929, L. Paegles iela 5/7, Valmiera	Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvīdusskola – attīstības centrs
17.	Balvu Valsts ģimnāzija, 1930, Dārza iela 2, Balvi	Balvu Valsts ģimnāzija
18.	Franču licejs, 1930, Valdemāra iela 48, Rīga	Rīgas Franču liceja ēkas renovācija
19.	Nīcas sešklasīgā pamatskola, 1930, Skolas iela 14, Nīcas novads	Nīcas vidusskola
20.	Indras vidusskola, 1930, Skolas iela 1, Indras ciems	Indras pamatskola
21.	Rūjienas Valsts ģimnāzija, 1931, Skolas iela 24, Rūjiena	Rūjienas vidusskola
22.	Valkas Valsts ģimnāzija, 1931, Raiņa iela 28a, Valka	Jāņa Cimzes Valkas Valsts ģimnāzija
23.	Rīgas 2. Valsts ģimnāzija, 1931, Āgenskalna iela 21, Rīga	Rīgas Valsts vācu ģimnāzija
24.	Jūrmalas pilsētas 3. pamatskola, 1932–1938, Kronvalda iela 8, Jūrmala	Pumpuru vidusskola
25.	Dubultu vidusskola (Kūrmājas pārbūve), 1933, Jūrmala	Nojaukta 1970. gadā
26.	Ances pamatskola, 1933, Ances pagasts	Ances pamatskola
27.	Trāpenes valsts sešklasīgā pamatskola, 1934–1936, Trāpenes pagasts	Trāpenes pamatskola

Arhitekta
Indriķa
Blankenburga
(1887–1944)
dzimta un projekti
laikmetu griežos

2018/2

28.	Rucavas valsts sešklasīgā pamatskola, 1934–1938, Rucavas novads	Rucavas pamatskola
29.	Jelgavas reālskolas atjaunošana Jelgavas skolotāju institūta vajadzībām, 1935, Svētes iela 18, Jelgava	Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte
30.	Rīgas Valsts tehnikuma galvenās ēkas piebūve (uz Nolikavas ielu), 1935 [46], Rīga	Profesionālās izglītības kompetences centrs «Rīgas Valsts tehnikums»
31.	Smiltenes Valsts ģimnāzija, 1936, Dakteru iela 27, Smiltene	Smiltenes vidusskola
32.	Zemgales valsts sešklasīgā pamatskola, 1936–1937, Dēmenes pagasts	Zemgales vidusskola
33.	Medumu Valsts 6-klasīgā pamatskola, 1936–1937, Alejas iela 18, Medumu pagasts	Medumu pamatskola
34.	Salienas Valsts 6-klasīgā pamatskola, 1936–1937, Centrālās iela 23, Salienas ciems	Salienas vidusskola
35.	Dobeles pilsētas pamatskola, 1938, Dzirnau iela 2, Dobeles	Dobeles Valsts ģimnāzija
36.	Aknīstes valsts sešklasīgā pamatskola, 1937–1938, Skolas iela 19, Aknīste	Aknīstes vidusskola
37.	Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, 1937–1938, L. Paegles iela 1, Cēsis	Cēsu Valsts ģimnāzija
38.	Skrudalienas Valsts 6-klasīgā pamatskola, 1937–1938, Miera iela 12, Skrudalienas pagasts	Skrudalienas pamatskola (līdz 2016./17. m. g.); daudzfunkcionāls centrs
39.	Pededzes pamatskola, 1938, «Rūķi» Pededzes ciems	Pededzes pamatskola
40.	Rīgas 3. Valsts ģimnāzija (bij. Lomonosova ģimnāzija), 1938, Raiņa bulvāris 29, Rīga	Latvijas Universitātes aģentūra Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts
41.	Dāvja Ozoliņa II pakāpes Valsts pamatskola, 1939, Pasta iela 26, Ape	Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola
42.	Varnoviču Valsts 6-klasīgā pamatskola, 1939, Kaplava ciems	Kaplavas pagasta Varnoviču bibliotēka
43.	Mazirbes pamatskola, 1940, «Mazirbes skola», Mazirbes ciems	Mazirbes internātpamatskola

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LVVA) 2996. f., 2. apr., 30113. l.
- [2] LVVA 2942. f., 1. apr., 11082. l., 16. lp.
- [3] LVVA 2996. f., 2. apr., 30108. lp.
- [4] Aizvestie: 1941. gada 14. jūnijs. Rīga: Latvijas Valsts arhīvs, Nordik, 2007, 449. lpp.
- [5] [3. personu saraksts]. *Valdības Vēstnesis*, 1939, Nr. 253, 11.–12. lpp.
- [6] LVVA 2942. f., 1. apr., 11082. l., 65. lp.
- [7] Indriķis Teodors Blankenburgs. Talavija, 1900–1925. Rīga: Valters un Rapa, 1928, 98. lpp.
- [8] LVVA 7175. f., 1. apr., 1907. l., 213. lp.
- [9] Indriķis Blankenburgs – studentu korporācijas «Talavija» krāsnesis 20. gadsimta sākumā. RVVĢ muzeja krājums.
- [10] Valdības iestāžu paziņojumi. *Valdības Vēstnesis*, 1924, Nr. 162, 1. lpp.
- [11] Pārmaiņas Izglītības ministrijai padoto darbinieku sastāvā. Skolu departaments. *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, 1938, Nr. 4, 532. lpp.
- [12] Talavija, 1900–1925. Rīga: Valters un Rapa, 1928, 98. lpp.
- [13] Raisters, A. Arhitekta I. Blankenburga piemiņai. *Architekts*, 1965, Nr. 13, 27.–28. lpp.
- [14] LVVA 2996. f., 2. apr., 30104. l., 3.–5. lp.
- [15] Meklē piederīgos. *Dzimtene*, 1945, Nr. 1, 2. lpp.
- [16] Nekrologs. *Laiks*, 1990, Nr. 67, 7. lpp.
- [17] Raisters, A. Arhitekta I. Blankenburga piemiņai. *Architekts*, 1965, Nr. 13, 27. lpp.
- [18] Mums zudušie kollēgas. *Architekts*, 1950, Nr. 1., 13. lpp.
- [19] Zvaigzne, M. Rīgas Valsts vācu ģimnāzija laikmetu griežos. Palīgs muzeja pedagogam (sast. Z. Soboļeva). Rīga: RaKa, 2015, 98. lpp.
- [20] I. Blankenburga un K. Kurle-Kurļa kaps un piemineklis pēc restaurācijas 2. Meža kapos 2014. gada rudenī. RVVĢ muzeja krājums.
- [21] Arhitekta I. Blankenburga projektēto skolu ēku saraksts un kontaktinformācija. Pieejams: https://www.skolumuzejubiedriba.lv/arhitekta_i_blankenburga_projekteto_skolu_eku_saraksts_un_kontaktinformacija [skatīts: 30.12.2017].
- [22] Izglītības ministrija valsts pastāvēšanas trešajā piecgadē. *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, 1933, Nr. 11, 370.–374. lpp.
- [23] Latvijas gaismas pilis. *Atpūta*, 1933, Nr. 461, 16.–17. lpp.
- [24] Visos novados paceļas skaistas gaismas pilis. *Pēdējā Brīdī*, 1935, Nr. 59, 10. lpp.
- [25] LVVA 3234. f., 33. apr., 54226. l., 3. lp.
- [26] Jaunburtnieku pagasta skolas nams. *Latvijas Vēstnesis*, 1923, Nr. 62, 5. lpp.
- [27] Krastiņš, J. Rīgas arhitektūras meistari, 1850–1940. Rīga: Jumava, 2002, 286. lpp.
- [28] Krastiņš, J., Strautmanis, I., Dripe, J. Latvijas arhitektūra no senatnes līdz mūsdienām. Rīga: Baltika, 1998, 169. lpp.

- [29] Rancāns, F. Aglona. *Universitas*, 1993, Nr. 70, 9. lpp.
- [30] Caune, K., Vītola, G. Indriķis Blankenburgs – skolu arhitekts. Zinātniskās pētniecības darbs (ap 2014). RVVĢ muzeja krājums.
- [31] Ārends, P. Rīgas modernās sabiedriskās celtnes. *Senatne un Māksla*, 1936, Nr. 3, 162. lpp.
- [32] Apskats. *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, 1930, Nr. 10, 363.–369. lpp.
- [33] I. Blankenburga projektētās Rīgas II Valsts ģimnāzijas galvenā fasāde, projekts ar parakstu, 20. gadsimta 20. gadu beigās. RVVĢ muzeja krājums.
- [34] Skats uz ģimnāzijas galveno fasādi 20. gadsimta 30. gadu vidū. RVVĢ muzeja krājums.
- [35] Jēkabpils pilsētas domes sēde. *Jēkabpils Vēstnesis*, 1930, Nr. 19, 2. lpp.
- [36] I. Blankenburgs 30. gadu 2. pusē. RVVĢ muzeja krājums.
- [37] Apsītis, V. [Atmiņu zīmējumi]. Franču Licejs, 1921–1940. *Rakstu krājums (sast. J. Leimanis)*. Rīga: Franču licejs, Absolventu biedrības valdes izdevums, 1991, 104. lpp.
- [38] Lūsis, J. Architektūras izstāde. *Students*, 1935, Nr. 218, 5. lpp.
- [39] Zībārte, I. Vairāk cieņas, mazāk baiļu. Dienas pielik. *Sestdiena*, 2002, Nr. 293, 18.–23. lpp.
- [40] Daugavpils pilsētas 4. pamatskolu cels pēc Prezidenta norādījumiem. *Daugavas Vēstnesis*, 1939, Nr. 30, 2. lpp.
- [41] Tautas komisaru padomes lēmumi. *Brīvais Zemnieks*, 1940, Nr. 52, 2. lpp.
- [42] Raunā pacelsies stalta skolas ēka. *Smiltenes Ziņas*, 1938, Nr. 50, 2. lpp.
- [43] Valsts zemes bankas ēka Jelgavā, 20. gs. 30. gadi. Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja krājums.
- [44] LVVA 6343. f., 20. apr., 77. l., 35.–38. lp.
- [45] Slaucītājs, K. Sabiedriskā dzīve Vidzemes jūrmalas apgabalā. *Ārpusskolas Izglītība*, 1929, Nr. 12, 327. lpp.
- [46] Vitkopfs, Ā. Rīgas Valsts teknikums Latvijas brīvvalsts gados. *Technikas Apskats*, 1965, Nr. 48, 11. lpp.

MĀRIS ZVAIGZNE, *Mg. hist.*, is currently a history teacher at the Riga State German Grammar School and at the Engineering High School of Riga Technical University. He completed his doctoral studies at the Faculty of History and Philosophy of the University of Latvia in 2014. His main research interests and activities are the history of Soviet Trade Unions in Latvia (1940–1990) and history of Latvian schools. He is a member of the Association of School Museums of Latvia. He has published articles in academic journals and in the Latvian press.

Adress: 21 Āgenskalna Street, Riga, LV-1048, Latvia

Phone: 371 26005464

E-mail: maris_zvaigzne@inbox.lv

ALĪDA ZIGMUNDE, Dr. paed., has been a Specialist at the Museum of Riga Technical University since 1989. From 2007 to 2015, she was a Senior Researcher. She is currently a Professor at the Institute for Humanities and Head of the Department for Historic Research and Scientific Publications of the RTU Research Centre for Engineering History. Her main academic interests include the history of pedagogy in Europe, the history of the institutions of education and of private schools, and the history of pedagogy of universities, history of engineering sciences and universities.

Address: 1 Kronvalda Boulevard, Riga, LV-1010, Latvia

Phone: +371 298 696 42

E-mail: alida.zigmunde@rtu.lv

ILZE GUDRO, Dr. sc. ing., is currently Head of the Research Centre for Engineering History of Riga Technical University and a lecturer with the Institute of Design Technologies of RTU. Her main academic interests include the history of Riga Technical University, engineering sciences, interior, furniture and product design, materials science. She is a member of the team organizing the exhibitions of works of bachelor and master students of the Institute of Design Technologies of RTU (e. g. Fashion show «*Kipsalas Pavasaris*», design product exhibitions «*Kipsalas Dizaina Kods*», «Design Isle» etc.).

Address: 1 Kronvalda Boulevard, Riga, LV-1010, Latvia

Phone: +371 28897223

E-mail: ilze.gudro@rtu.lv

Māris Zvaigzne, Alīda Zigmunde, Ilze Gudro

The family of Indriķis Blankenburgs (1887–1944) and Architectural Projects in the Turn of the Century

The graduate of the Department of Architecture (1913) of the Riga Polytechnic Institute (RPI), architect *Indriķis Blankenburgs* (1887–1944) is one of the best-known architects of school buildings in Latvia during the interwar years. Most of his more than 30 projected schools and other buildings are still used for the original purpose of the architect. Using the documents of the Latvian State Historical Archives and library collections, the article follows the *Blankenburgs* family and outlines the contribution of *I. Blankenburgs* to school architecture and provides the list of schools designed by the architect.

Keywords: *Indriķis Blankenburgs*, the *Blankenburgs* family, school building projects.

Род архитектора Индрикиса Бланкенбурга (1887–1944) и его проекты в течении эпох

Выпускник Архитектурного отделения Рижского политехнического института (1913) Индрикис Бланкенбург (1887–1944) является одним из самых известных проектировщиков школьных зданий межвоенного периода Латвии. Из его более чем 30 спроектированных школ и других строений большинство зданий продолжают по-прежнему использоваться для первоначально задуманной архитектором цели. Используя документы Государственного исторического архива Латвии и фонды библиотек, исследован род Бланкенбургов, проанализирован вклад И. Бланкенбурга в архитектуру учебных заведений, составлен перечень спроектированных архитектором школ.

Ключевые слова: Индрикис Бланкенбург, семья Бланкенбургов, проекты учебных зданий.